

Notat

Vedrørende: Særligt dyre enkeltsager - ny model vedr. indtægtsbudgettet
Sagsnavn: Budget 2023-2026 Socialudvalget
Sagsnummer:
Skrevet af: Jan Kjeldmann og Lars Sønderby
E-mail: jan.kjeldmann@randers.dk
Forvaltning: Social og Arbejdsmarked sekretariat
Dato: 16-08-2022
Sendes til: **Byrådet (bilagsmateriale til budgetseminar den 1. september 2022)**

Særligt dyre enkeltsager – ny model vedr. indtægtsbudgettet

Baggrund.

Der har siden kommunalreformen i 2007 været "den statslige centrale refusionsordning for særligt dyre enkeltsager på det specialiserede socialområde" for at kompensere kommunerne for de meget dyre sager/borgere, der findes på området, således at nogle få – men meget dyre enkeltsager – ikke vælter kommunernes økonomi. Ordningen er senest lavet om i 2021, hvor refusionsprocenterne og beløbsgrænserne blev ændret (således dækkes 25% af udgifterne over 0,86 mio. kr., 50% af udgifterne over 1,68 mio. kr. og 75% af udgifterne over 2,12 mio. kr. for børn og voksne (18-66 år) samt over 67 årige, hvis de har været omfattet af refusionsordningen inden de fylder 67 år).

I Randers Kommune har indtægterne fra den statslige refusionsordning kørt på to forskellige måder. Model 1 har været anvendt frem til 2018 og igen i 2021 - og model 2 fra 2018 til 2020.

Praksis i model 1 betyder at den forventede indtægt korrigeret i forhold til KL's skøn budgetlægges hvert år ud fra dette skøn. Budgetterne er uden for servicerammerne og bliver behandlet på samme måde som indkomstoverførsler. Dvs. at hvis der har været mange dyre sager, der har affødt flere indtægter fra refusionsordningen er de tilfaldet "kassen" eller fællesskabet – og "kassen" har således også dækket evt. færre indtægter. Der har med andre ord ingen sammenhæng været mellem udgifterne til de dyre sager – som udelukkende har været afholdt inden for rammerne på de respektive fagområder – og indtægterne fra staten i forhold til de særligt dyre sager. Det har været uproblematisk i en årrække, hvor antallet af dyre sager har ligget nogenlunde stabilt. I 2016/17 begyndte de dyre sager at tage til i omfang og pris, så model 1 var ikke holdbar mere, da den stigende refusion fra de særligt dyre sager ikke tilfaldt de fagområder, der havde udgifterne.

Derfor blev der i forbindelse med vedtagelsen af budget 2018-21 fastlagt en ny model 2, der håndterer refusionsindtægterne som kommunens øvrige serviceområder, dvs. at refusionsindtægterne blev gjort til en del af fagområdernes økonomi og skulle holdes her indenfor. Ændringen var med andre ord budgetneutral, idet indtægter udover det budgetterede tilfaldt fagområderne, mens færre indtægter end budgetteret skulle dækkes af fagområderne.

Med denne tilgang sikres, at en stigning i indtægterne som følge af flere særligt dyre sager rent faktisk tilfalder de områder, der har stigende udgifter til de dyre sager. Og omvendt ved færre dyre enkeltsager.

Fra og med 2021 var der store ændringer i refusionsgrænserne og procenterne, som udvidede antallet af sager der var refusion på, og gav endnu mere refusion på de allerdyreste sager (75%). I praksis betød det dog ikke flere penge til kommunerne i refusion fra staten, idet indtægtsbudgetterne for hver enkelt kommune blev hævet tilsvarende (efter den forventede andel af indtægterne) og fratrukket bloktilskuddet. Med andre ord var det en omfordeling mellem kommunerne i stedet for flere penge samlet set.

For Randers Kommune var det en meget dårlig forretning. Randers Kommune havde - og har fortsat - et lavt udgiftsniveau på socialområdet - særligt i forhold til voksne med særlige behov, hvor udgiftsniveauet ligger mellem de 8-13 billigste kommuner i landet. Det betød at Randers Kommunes indtægtsbudget blev skønnet alt for højt. Derfor blev model 2 suspenderet i 2021 og "kassen" og socialområdet "delte halv skade" på de overdrevne indtægtsskøn. Det blev samtidig fastlagt, at der skulle findes et nyt fair udgangspunkt for indtægtsbudgettet med baggrund i regnskab 2021, så refusionsindtægterne igen kunne blive en del af fagområdernes økonomi.

Der er indtægter fra den centrale refusionsordning på socialområdet (børn og voksne), familieområdet og omsorgsområdet.

Tilbage til model 2.

Det foreslås at socialområdet (inkl. omsorgsområdet) fra og med 2023 igen håndteres økonomimæssigt som kommunens øvrige serviceområder, dvs. at refusionsindtægterne gøres til en del af fagområdernes økonomi og skal holdes her indenfor. Forslaget er med andre ord budgetneutralt, idet indtægter udover det budgetterede tilfalder fagområderne mens færre indtægter end budgetteret skal dækkes af fagområderne.

Med denne tilgang sikres, at en stigning i indtægterne som følge af flere særligt dyre sager rent faktisk tilfalder de områder, der har stigende udgifter til de dyre sager. Og omvendt ved færre dyre enkeltsager.

Det foreslås desuden, at budgetlægningen på området foregår som hidtil ud fra KL's skøn over udviklingen i indtægterne fra den centrale refusionsordning (dog med sædvanlig vurdering af lokale forhold som på øvrige "indkomstoverførsler"). Der tages udgangspunkt i det aktuelle indtægtsbudget for 2023 på 41,4 mio. kr. I lighed med budgettet til indkomstoverførsler revurderes budgettet årligt i forbindelse med budgetlægningen i et samarbejde mellem økonomiafdelingen og de berørte fagforvaltninger. Udgangspunktet for budgetlægningen er, at fremadrettede ændringer i balancetilskuddet modsvares fuldt ud i indtægtsbudgettet (dog under hensyn til eventuelle særlige lokale forhold). Hermed sikres symmetri mellem ændringerne i bloktilskuddet og ændringerne i budgettet.

Med hensyn til den konkrete fordeling og arbejdsgange mellem fagområder foreslås følgende model:

- De enkelte fagforvaltninger tildeles det forholdsmæssige indtægtsbudget, som fordelingen af indtægterne var 2021¹.
- På Børne- og familieudvalget fastholdes dog den nuværende ordning (model 1) – som minimum i 2023. Hvis indtægterne på dette område overstiger det budgetterede (altså Familieområdet andel af indtægten på 41,4 mio. kr.), tilfalder den overskydende refusion kommunkassen ligesom kommunkassen dækker et eventuelt underskud.
- Der hjemtages indtægter kvartalsvis a'conto som staten kræver ud fra seneste prognoser for omfanget af særligt dyre sager. A'conto hjemtagelsen indregnes i regnskabsresultatet med evt. mer-/mindreforbrug på servicerammen. Det vil sige at evt. merindtægter i forhold til det budgetterede vil forbedre regnskabsresultatet og forværre regnskabsresultatet, hvis der er færre indtægter end budgetteret.
- Når det sociale regnskab er færdiggjort og godkendt af revisionen ultimo maj måned laves der en endelig opgørelse over de faktiske indtægter i forhold til budgettet. Hvis der er differencer korrigeres de i budgetopfølgningen 31. maj
- Social og Arbejdsmarked koordinerer som hidtil hjemtagelsen af refusionen på særligt dyre enkeltsager og tager initiativ til at løse konsekvenserne af evt. store afvigelser i forhold til manglende indtægter generelt eller på et enkelt fagområde. I den forbindelse skal det nævnes, at faldende indtægter fra den centrale refusionsordning alt andet lige altid vil være en god udvikling økonomisk, da det betyder, at der har været afholdt færre udgifter til særligt dyre sager.
- Modellen revurderes ved evt. større ændringer i refusionsgrundlaget – beløbsgrænser – refusionsprocenter.

¹ Omsorgsområdet andel er meget lille og forvaltes af praktiske årsager under socialområdet – men dog adskilt herfra så resultatet kan opgøres.